

Folketællings-Notitser.

A. J.

http://img.kb.dk/tidsskriftdk/pdf/nto/nto_3rk-PDF/nto_3rk_0009_88167.pdf

pdf genereret den : 26-1-2006

Folketællings-Notitser.

Ved eller omkring Aarhundredskiftet er Befolkningen bleven optalt i hele den civiliserede og i en stor Del af den uciviliserede Verden. Der vil endnu hengaa længere Tid, før Tællingsresultaterne fra samtlige Lande ville være til Stede i saadan Fuldstændighed og med saadan Nøjagtighed, at de kunne sammenarbejdes paa helt tilfredsstillende Maade; men allerede de nu foreliggende Meddelelser give dog Mulighed for et Overblik, der ikke er uden Interesse.

Resultatet af den endelige Opgørelse af Folke­mængden i vort eget Land ved Tællingen den 1. Febr. i Aar findes offentliggjort i et af Statens Statistiske Bureau udgivet Skrift (Statistiske Meddelelser, Fjerde Række, 10de Bind, 3die Hæfte). Medens man ved den foreløbige Optælling naaede til et Folketal for det egentlige Danmark af 2,447,441, viste dette Tal sig at være lidt for lavt, idet den endelige, omhyggeligere Gennemgang af Materialet har givet 2,449,540. Her til kommer Færøernes Befolkning (15230), saaledes at Kongeriget Danmarks samlede Folketal d. 1. Febr. 1901 var 2,464,770.

De dansk-vestindiske Øer havde d. 1. Febr. efter en foreløbig Opgørelse 30,504 Indbyggere. Folketællingen for Island og Grønland finder først Sted i inde­værende Efteraar.

Folketællings-Notitser.

Ved eller omkring Aarhundredskiftet er Befolkningen bleven optalt i hele den civiliserede og i en stor Del af den uciviliserede Verden. Der vil endnu hengaa længere Tid, før Tællingsresultaterne fra samtlige Lande ville være til Stede i saadan Fuldstændighed og med saadan Nøjagtighed, at de kunne sammenarbejdes paa helt tilfredsstillende Maade; men allerede de nu foreliggende Meddelelser give dog Mulighed for et Overblik, der ikke er uden Interesse.

Resultatet af den endelige Opgørelse af Folke­mængden i vort eget Land ved Tællingen den 1. Febr. i Aar findes offentliggjort i et af Statens Statistiske Bureau udgivet Skrift (Statistiske Meddelelser, Fjerde Række, 10de Bind, 3die Hæfte). Medens man ved den foreløbige Optælling naaede til et Folketal for det egentlige Danmark af 2,447,441, viste dette Tal sig at være lidt for lavt, idet den endelige, omhyggeligere Gennemgang af Materialet har givet 2,449,540. Her til kommer Færøernes Befolkning (15230), saaledes at Kongeriget Danmarks samlede Folketal d. 1. Febr. 1901 var 2,464,770.

De dansk-vestindiske Øer havde d. 1. Febr. efter en foreløbig Opgørelse 30,504 Indbyggere. Folketællingen for Island og Grønland finder først Sted i indeværende Efteraar.

Befolkningsforøgelsen i det egentlige Danmark (d. e. uden Færøerne, Island, Grønland og de vestindiske Øer) udgjorde i de 11 Aar, der ere forløbne siden den foregaaende Tælling i 1890, 277160 eller 12,8 pCt. af Folketallet i 1890. Denne Forøgelse er fremkommen paa følgende Maade:

Fødte.....	779615
Døde.....	461834
Flere fødte end døde.....	317781
Flere udvandrede end indvandrede	40621
	<u>277160</u>

Den konstaterede Tilvæxt af 12,8 pCt. i 11 Aar svarer til en aarlig Tilvæxtprocent af 1,10. Dette er ret betydeligt, hvilket fremgaar af en Sammenstilling med Tilvæxtprocenten i tidligere Afsnit af det 19de Aarhundrede:

	Gennemsnitlig aarlig Tilvæxt
1801—1840.....	0,84 pCt.
1840—1860.....	1,11 —
1860—1870.....	1,05 —
1870—1880.....	0,99 —
1880—1890.....	0,99 —
1890—1901.....	1,10 —
1801—1901....	<u>0,97 —</u>

Den store Tilvæxt 1890—1901 hidrører dels fra, at Udvandringsoverskuddet i disse 11 Aar har været ringere end i den nærmest foregaaende Periode, dels fra at Dødeligheden har været lav, endog lavere end i nogen tidligere kendt Periode. Derimod har paa den anden Side ogsaa Fødselshyppigheden kun været ringe.

Af Befolkningen i 1901 er 1,193448 Mænd, 1,256092 Kvinder. For hver 1000 Mænd findes der altsaa 1052 Kvinder (i 1890: 1051, 1880: 1035, 1870: 1026 og 1860: 1017). Naar Misforholdet mellem Antallet af Mænd og Kvinder ikke er blevet væsentlig større i 1901 end i 1890, staar dette aabenbart i For-

bindelse med den formindskede Udvandring, idet der ordinært udvandrer betydelig flere Mænd end Kvinder.

Af hele Landets Befolkning bor i 1901 i København 15,4 pCt., i Provinsbyerne (Købstæder og Handelspladser) 22,8 pCt., paa Landet 61,8 pCt. For 11 Aar siden var Fordelingen følgende: København 14,4 pCt., Provinsbyerne 18,8 pCt., Landdistrikterne 66,8 pCt. Hvorledes den forandrede Fordeling mellem Hovedstad, Provinsbyer og Land er hidført ved de tre Faktorer: Fødselsoverskud, Tilflytnings- eller Fraflytningsoverskud og administrative Omlægninger (Indlemmelse af Landdistrikter i Byerne, Oprettelsen af Esbjerg Købstad) fremgaar af følgende Opstilling:

	København	Provinsbyer	Landdistrikter
Folketal 1890	312859	409385	1,450136
Forøgelse eller Formindskelse ved:			
Fødselsoverskud	+ 41643	+ 64000	+ 212138
Tilflytnings- eller Fraflytningsoverskud	+ 6285	+ 67590	÷ 114496
Administrative Omlægninger ..	+ 17448	+ 17355	÷ 34803
Folketal 1901	378235	558330	1,512975

Af Landets to Hoveddele, Øerne og Jylland, rummer den førstnævnte den større Part af Befolkningen, 1,385748 Mennesker eller 56,6 pCt. af det hele Folketal. Jylland tæller altsaa 1,063792 Indbyggere (43,4 pCt.). Jyllands Befolkning voxede i de første 70 Aar af det 19de Aarhundrede stærkere end Øernes, fra 1870—80 var Tilvæksten omtrent ens i de to Hoveddele af Landet, fra 1880—90 var Øernes Tilvæxt betydelig stærkere end Jyllands (1,12 pCt. aarlig mod 0,82 pCt. aarlig), men i de sidste 11 Aar har Forholdet atter vendt sig, saa at Jylland har en lille Overvægt (1,11 mod 1,09 pCt. aarlig).

Dette staar selvfølgelig i Sammenhæng med den forskellige Udvikling af Byerne i de to Hoveddele af Landet. Medens Hovedstadens Befolkning

1870—80 voxede med omtrent $2\frac{2}{3}$ pCt. aarlig og 1880—90 endog med henimod 3 pCt. aarlig, var den aarlige Tilvæxt i de sidste 11 Aar kun ca. $1\frac{1}{2}$ pCt. Paa den anden Side er navnlig de østjyske Fjordbyers stærke Væxt et af de mest fremtrædende Træk i den sidste Tællingsperiodes Udvikling.

Sveriges Folkemængde opgjordes ved Udgangen af Aar 1900 til 5,136000 imod 4.785000 ved Udgangen af 1890. De sidste 10 Aars Befolkningsforøgelse andrager altsaa kun $7\frac{1}{3}$ pCt. Stockholms Indbyggertal er 301000, Gøteborgs 131000 og Malmøs 61000.

I Norge holdtes Folketælling den 3. Decbr. 1900. Den hjemmehørende Befolkning blev optalt til 2,231000 Mennesker. Forøgelsen i det Tidsrum af ikke fuldt 10 Aar, der er forløbet siden den nærmest forudgaaende Tælling (1. Januar 1891), udgør 11,5 pCt. Den gennemsnitlige aarlige Befolkningstilvæxt var i dette Tidsrum omtrent en halv Gang større end i det foregaaende Tællingsinterval (1876—1891). Kristiania, som for hundrede Aar siden var en beskedne Købstad paa en halv Snes Tusinde Indbyggere, har udviklet sig med næsten amerikansk Fart; den huser nu 226000 Mennesker (for 10 Aar siden kun 151000).

I Storbritannien og Irland afholdtes Folketælling den 31. Marts 1901. Tællingen udviser en samlet Befolkning af 41,5 Millioner imod 37,7 Millioner ti Aar før. Befolkningstilvæksten 1891—1901 udgjorde altsaa næppe nok 10 pCt. (9,9), men dette skyldes udelukkende Irland, hvis Befolkning bestandig er aftagende. For hvert af de tre Kongeriger stillede Tilvæksten sig saaledes:

	1891	1901	Tilvæxt pCt.
England-Wales.....	29,003000	32,526000	+ 12,2
Skotland	4,026000	4,472000	+ 11,8
Irland.....	4,705000	4,457000	÷ 5,3

Der er i de sidste 80 Aar foregaaet en stærk Forskydning i det indbyrdes Forhold mellem de tre Landes Folketal. I 1821 havde England-Wales 12 Mill. Indbyggere, Skotland 2 Mill. og Irland næsten 7 Mill. England-Wales's Andel er altsaa voxet fra knap tre Femtedele til næsten fire Femtedele, Irlands aftaget fra en Tredjedel til en Tiendedel; Irland var for 80 Aar siden $3\frac{1}{2}$ Gange saa folkerigt som Skotland, nu har det sidstnævnte Land endog flere Indbyggere end det førstnævnte. Tilbagegangen i den irske Befolkning begyndte iøvrigt først op imod Midten af det 19. Aarhundrede, idet Fremgangen (+) eller Tilbagegangen (÷) udgjorde:

1821—31: + 14 pCt.	1861—71: ÷ 7 pCt.
1831—41: + 5 —	1871—81: ÷ 4 —
1841—51: ÷ 20 —	1881—91: ÷ 10 —
1851—61: ÷ 12 —	1891—1901: ÷ 5 —

Af Irlands 34 Grevskaber vise kun 3 en stigende Befolkning i det sidste Tiaar, og Befolkningstilvæksten falder endda her saa at sige udelukkende paa de store Byer Dublin og Belfast.

Londons Folketal opgives til 4,536000, og ved London forstaas her den nuværende administrative Enhed »County of London«, omfattende 28 »Metropolitan Boroughs« foruden City. Folketallet er i de 10 Aar 1891—1901 kun steget med 7,3 pCt., og i 7 Boroughs har Befolkningen endog været i Tilbagegang (Westminster har f. Ex. mistet en Tiendedel af sin Befolkning, City endog en Fjerdedel af sin). Med andre Ord: selv om man drager Grænserne for Kæmpebyen saa vidt, at man lader dem omslutte hele London County, er Byen »for stor til at voxes«; man kan ikke — eller vil ikke — bo stort tættere end nu, og i mange Distrikter aftager Beboelsestætheden med rivende Fart (Strand-Distriktet havde f. Ex. for 10 Aar siden 1244 beboede Huse med 13000 Indbyggere, nu kun

858 Huse med 9000 Indbyggere; St. Botolph-Distriktet i City havde i 1891 2500 Huse med 17000 Beboere, nu kun 1500 Huse med 11000 Beboere osv.). I de centrale Dele af Byen river man Gader eller hele Kvarterer ned og flytter dem ud til Grænserne eller vel endog udenfor disse.

Næst efter London er Glasgow (760000 Indb.) den største By i de forenede Kongeriger. Herefter følge Liverpool med 685000, Manchester med 543000 og Birmingham med 522000.

Nederlandenes Folkemængde udgjorde ved Udgangen af 1899 5,1 Million. Tilvæksten 1889—99 udgjorde 13,1 pCt., den højeste nogen Tællingsperiode har kunnet opvise. Fire Byer havde over 100000 Indbyggere, nemlig Amsterdam (511000), Rotterdam (318000), Haag (206000) og Utrecht (102000). Af disse havde Rotterdam i Tiaaret 1889—99 den stærkeste Tilvæxt, nemlig 58 pCt.

Belgiens Folketal udgjorde ved Udgangen af Aaret 1899 c. 6,7 Mill. Forøgelsen i de foregaaende 10 Aar var 10,7 pCt. Brüssels Indbyggertal angives til 581000, men heraf falder kun 210000 paa selve Staden Brüssel, medens Resten fordeler sig paa Hovedstadens 9 Forstæder. Antwerpen havde 282000, Lütich 171000 Indbyggere.

Det vakte med Rette Opmærksomhed, da det tyske Riges statistiske Bureau publicerede Resultatet af Folketællingen af 1. Decbr. 1900. Tyskland havde naaet et Folketal af $56\frac{1}{3}$ Million, 4 Millioner flere end ved Tællingen i Decbr. 1895. Siden det tyske Riges Dannelse i 1871 har Befolkningen, trods en betydelig Udvandring, været i stærk Stigning, men navnlig har dette været Tilfældet i de sidste 15 Aar. Fra 1885—90 forøgedes Folkemængden med 5,49 pCt., 1890—95

med 5,77 pCt., men i de sidste 5 Aar 1895—1900 med ikke mindre end 7,78 pCt. I 1871 havde Riget 41 Mill. Indbyggere; Folketallet er altsaa i 29 Aar steget med over 37 pCt. Ved Magt lagde Tyskland Elsass-Lothringens halvanden Million Mennesker under sit Kejserscepter; gennem Fødselsoverskud har det siden hin Tid yderligere vundet et 10 Gange saa stort Antal Undersaatter.

Paa det nuværende tyske Riges Landomraade levede i 1816 omtrent 25 Millioner Mennesker. Tilvæksten i de 29 Aar fra 1871 til 1900 var altsaa næsten lige saa stor som i de 55 Aar fra 1816 til 1871.

Befolkningsforøgelsen i de sidste 5 Aar var ret ulige fordelt over Rigets forskellige Egne. Selv om man indskrænker sig til at betragte de større Stater, finder man store Afvigelser fra den før nævnte Gennemsnitstilvæxt af 7,78 pCt. Saaledes udgjorde Forøgelsen i

Preussen.....	8,19 pCt.
Bayern	6,13 —
Saxen.....	10,88 —
Württemberg.....	4,07 —
Baden.....	8,18 —

Preussen har nu en Folkemængde af 34,5 Mill., Bayern 6,2 Mill., Saxen 4,2 Mill., Württemberg 2,2 Mill. og Baden 1,9 Mill. Om end Saxens Befolkningsforøgelse har været større og Badens lige saa stor som Preussens, har dette sidste dog vundet paa Bekostning af hele det øvrige Tyskland som samlet Enhed. Dette har eller kan i hvert Fald faa politisk Betydning; af det nuværende Rigsterritoriums samlede Befolkning udgjorde Preussens Andel i Aaret 1825 kun 43 pCt., nu 61 pCt.

Det er af Interesse at se, hvorledes Elsass-Lothringen saa at sige er blevet fortysket i befolkningsstatistisk Henseende. Disse Lande havde tidligere — efter fransk Skik — en næsten stillestaaende Befolkning, men dette Forhold synes at være i Færd med at forandre sig, jfr. efterfølgende Tal:

Aar 1851.....	1,555000
— 1861.....	1,545000
— 1871.....	1,550000
— 1880.....	1,566000
— 1890.....	1,604000
— 1900.....	1,717000

Slesvig og Holsten, som ved Indlemmelsen i det tyske Rige i 1864 havde en Befolkning af c. 975000 Mennesker, tælle nu op imod 1,390000. Folketallet er i de sidste 5 Aar steget med 7,86 pCt.

Det tyske Rige tæller nu 33 Byer med over 100000 Indbyggere. Disse have tilsammen en Befolkning af 9,113000 Mennesker (i 1871 c. 3,7 Mill., i 1895 c. 7,7 Mill.). I disse 33 største Byer lever altsaa en Sjattedel af Tysklands Befolkning.

Berlins Folkemængde er 1871—1900 steget fra 826000 til 1,888000, Hamburgs fra 240000 til 706000 og Münchens fra 169000 til 500000.

Østerrig (Rigsraadsterritoriet) havde d. 31. Debr. 1900 en Befolkning af 26,1 Mill. Ungarns Indbyggertal var den 3. Jan. 1901 19,2 Mill. Befolkningstilvæksten i de sidste 10 Aar udgjorde for Østerrig 9,3 pCt. og for Ungarn 10,0 pCt. Wiens Indbyggertal var 1,657000, Budapest's ca. 670,000.

I Schweiz gav Tællingen den 1. Decbr. 1900 en Befolkning af 3,3 Million. I 1888 var Folketallet 2,9 Mill., i 1880 2,8 Mill. og i 1870 2,7 Mill. Tilvæksten har altsaa været langt stærkere i det sidste Tællingsinterval end i de foregaaende. Zürich tæller 150,000 Indbyggere, Basel 109000.

Antallet af Udlændinge, bosatte i Landet, er steget ganske overordentligt. I Aaret 1850 var kun hver 33te Indbygger i Schweiz en Udlænding, i 1888 hver 12te, men i 1900 hver 8de eller 9de. Udlændingenes Antal udgør nu 385000, hvoraf dog 83000 ere fødte

indenfor Landets Grænser, men ikke naturaliserede. Zürich tæller alene 71000 Udlændinge.

Det tyske Sprog tales i Schweiz af 2,3 Millioner Mennesker, Fransk tales af 0,7 Mill., Italiensk af 0,2 Mill. I de sidste 12 Aar er Antallet af Italiensktalende forøget med 42 pCt., Fransktalende med 15 pCt. og Tysktalende kun med 11 pCt.

Italiens Folkemængde udgjorde i Februar 1901 32,5 Millioner. Den foregaaende Tælling afholdtes ved Udgangen af Aaret 1881; Forøgelsen i de mellem-liggende 19 Aar udgjorde kun 4 Millioner (ca. 14 pCt.). Neapel har omtrent 550000 Indb., Rom 520000 og Milano 500000.

Spanien havde ved Udgangen af 1897 c. 18,1 Mill. Indb. Befolkningsforøgelsen i de foregaaende 10 Aar var særdeles ringe, kun 3,2 pCt. Madrid havde 512000 Indb., Barcelona 510000.

Den første egentlige Folketælling i det russiske Rige afholdtes i Begyndelsen af 1897. Der fandtes ved denne Tælling i det egentlige Rusland 94,2 Mill. Mennesker, i russisk Polen 9,5 Mill., i alt i det europæiske Rusland 103,7 Mill. Folkemængden i de asiatiske Dele af det russiske Rige opgjordes til 25,9 Mill. (hvoraf 9,2 Mill. i Kaukasien og 5,7 Mill. i Sibirien). Det hele russiske Rige (uden Finland) talte altsaa omtrent 130 Millioner Indbyggere. Folketallet i St. Petersborg var 1,267000, i Moskva 1,036000 og i Varsjau 638000.

Nordamerikas Forenede Stater havde den 1. Juni 1900 en Befolkning paa 76,3 Mill. Mennesker. Maalt med Folkemængden er United States Verdens fjerdestørste Rige (Kina er Nr. 1, Indien Nr. 2, Rusland Nr. 3); det har dobbelt saa mange Indbyggere som

Frankrig, 3 Gange saa mange som Østerrig, over 30 Gange saa mange som Danmark.

For hundrede Aar siden var Fristaternes Folketal kun $5\frac{1}{3}$ Million, og dog var det allerede da i rivende Væxt; fra 1790 til 1800 var Befolkningen bleven forøget med mere end en Tredjedel; fra 1800 til 1810 voxede den atter med en Tredjedel, og saaledes videre fra Tiaar til Tiaar nogle og tredive Procents Tilvæxt, indtil Befolkningsforøgelsen i Perioden 1860—70 sank ned til 23 pCt. Fra 1870—80 var Tilvæksten atter nær ved en Tredjedel (30 pCt.), fra 1880 til 1890 en Fjerdedel, men i de sidste 10 Aar 1890—1900 kun en Femtedel (20,7 pCt.). De Forenede Staters Befolkningsforøgelse har ikke i noget Tiaar siden 1790 været saa lav som i det sidste, og dog er Tilvæxtprocenten over dobbelt saa høj som Evropas, ja hen imod tre Gange saa høj som Vestevropas.

Naar Befolkningstilvæksten i Fristaterne er aftagende, staar dette selvfølgelig i Sammenhæng med Indvandningsforholdene. Der indvandrede i aarligt Gennemsnit i Aarene 1881—85: 563000 (10 for hver Tusinde Indbyggere), 1886—90: 472000 (8 for hver Tusinde Indb.), 1891—95: 438000 (7 for hver Tusinde Indb.) og 1896—1900 kun 335000 (5 for hver Tusinde Indb.). Maalt i Forhold til Landets Folketal var Indvandringen i sidste Halvdel af Halvfemserne altsaa kun halvt saa stærk som i første Halvdel af Firserne.

Der er en betydelig Forskel i Tilvæxtprocenten i de forskellige Egne af det uhyre Rige. Et enkelt Territorium (Oklahoma), som først for 11 Aar siden aabnedes for Kolonisation, har nu 4 Gange saa mange Indbyggere som i 1890. Andre Territorier og Stater opvise en Tilvæxtprocent af indtil 100, medens atter andre (Nebraska, Kansas) have en stillestaaende eller endog aftagende Befolkning (Nevada). I det hele taget er den store Bevægelighed et af de væsentligste Karaktertræk hos de Forenede Staters Befolkning.

Vil man danne sig et Overblik over Bevægelsens Hovedretninger, bør man fæste Øjet paa Tilvæxtforholdet i hver af de 5 store Afdelinger af Landet, hvormed Statistiken plejer at operere:

North Atlantic division	20,9	pCt.
South Atlantic —	17,9	—
North Central —	17,5	—
South Central —	26,1	—
Western division	31,9	—

Hovedbevægelsen gaar altsaa fra Øst til Vest, og saaledes har det været lige siden den første Folketælling i 1790. Paa hin Tid laa Befolkningens Tyngdepunkt meget nær ved Atlanterhavskysten, paa den 76de Længdegrad, 33 miles Øst for Baltimore; men allerede i Løbet af de 10 Aar fra 1790 til 1800 flyttedes Tyngdepunktet 41 miles mod Vest, og denne Bevægelse fortsattes uafbrudt med en Styrke, der vexlede mellem 14 og 81 miles pr. Tiaar. Nu ligger Tyngdepunktet ved Columbus i Indiana, paa den 86de Længdegrad, 519 miles vestligere end i 1790.

Sondringen mellem By- og Landbefolkningen frembyder store Vanskeligheder; Grænsen maa altid sættes vilkaarligt, og ved den sidste Census i de Forenede Stater har man da til »Byer« regnet alle Pladser med over 4000 Indbyggere. Herved naar man til en Bybefolkning af 28 Millioner (37 pCt. af hele Befolkningen); i 1890 udgjorde Bybefolkningen 21 Millioner, i 1880 omtrent 13 Millioner. Hvis man vil følge dette Forhold længere tilbage i Tiden, kan man kun medtage Pladser med over 8000 Indbyggere; man finder da, at Bybefolkningen i denne Betydning udgjorde:

Aar 1900	24,9	Mill.	(33,1	pCt.)
— 1880	11,3	—	(22,6	—)
— 1860	5,1	—	(16,1	—)
— 1840	1,5	—	(8,5	—)
— 1820	0,5	—	(4,9	—)
— 1800	0,2	—	(4,0	—)

For hundrede Aar siden var Antallet af Byer med over 8000 Indbyggere kun 6, nu er det 545.

De Forenede Stater have tre Million-Byer: New York med 3,440000, Chicago med 1,700000 og Philadelphia med 1,300000. New York har dog som bekendt kun naaet sit nuværende Folketal ved at sluge Brooklyn og flere tilgrænsende Byer. Paa New Yorks nuværende Territorium fandtes i Aaret 1790 kun 50000 Mennesker, i 1850 kun 700000, i 1890 c. 2,500000, nu 3,440000. Byen har altsaa i de sidste 10 Aar forøget sit Folketal med henimod to Femtedele.

Kejserriget Indiens Befolkning blev den 1. Marts 1901 optalt til 294,3 Millioner, hvoraf 231,1 Mill. hørte til de engelske Provinser, 63,2 Mill. til Vasalstaterne. Indien hører til de Egne af Kloden, hvor Befolkningens Tilvæxtforhold endnu er underkastet meget store Svingninger; paa den ene Side en stor Fødselshyppighed, paa den anden Side til Tider en ekstraordinær Dødelighed paa Grund af Pest og Hungersnød, hvorved det ordinære Fødselsoverskud næsten opsluges. Karakteristiske ere i saa Henseende følgende Tal, der angive Tilvæxtprocenten i de to sidste tjaarige Tællingsintervaller:

	1881—91	1891—1901
De engelske Provinser.....	+ 9,68 pCt.	+ 4,44 pCt.
Vasalstaterne	- 16,58 —	÷ 4,34 —
Hele Kejserriget...	+ 11,20 pCt.	+ 1,94 pCt.

Som de fleste asiatiske Lande har Indien flere Mænd end Kvinder (modsat de evropæiske Kulturlande). Mændenes Majoritet udgør f. T. i Indien $5\frac{1}{2}$ Million.

Det kan endvidere nævnes, at Folketallet ved de senest afholdte Tællinger udgjorde i:

Luxemburg (Decbr. 1900) 237000,
 Serbien (Decbr. 1900) 2,494000,
 Bulgarien (Marts 1901) 3,733000,
 Kreta (Juni 1900) 307000,
 Kanada (1900) 5,430000,
 Cuba (Okt. 1899) 1,573000,
 Portorico (Okt. 1899) 953000,
 Mexiko (Okt. 1900) 13,571000,
 Paraguay (1899) 656000, (i 1886 kun 264000),
 Japan (Decbr. 1898) 46,5 Mill.

Endelig afholdtes Folketælling i Frankrig 24. Marts 1901, i Portugal, Rumænien og Finland December 1900, men Resultatet af disse Tællinger forelaa endnu ikke ved Afslutningen af nærværende Oversigt. For Frankrig, hvis aarlige Befolkningsstilvæxt som bekendt er yderst ringe (ca. 1 pro mille), kan man imidlertid, paa Grundlag af Tællingsresultatet 1896, med temmelig stor Sikkerhed anslaa det nuværende Folketal til ca. 38,9 Millioner. — Portugal har sandsynligvis 5,3 Mill., Rumænien c. 7 Mill. og Finland 2,7 Mill. Indb.

Paa Grundlag af de foreliggende positive Tællingsresultater og, for enkelte Landes Vedkommende, med Hjælp af Beregninger og skønsmæssige Vurderinger kan der opstilles følgende Oversigt over Folketallet i de evropæiske Lande ved Begyndelsen, Midten og Udgangen af det 19de Aarhundrede*):

*) Nogle Smaastater (Monaco, San Marino, Lichtenstein, Andorra) ere udeladte. Foruden officielt Materiale er benyttet: Bertillons »Stat. intern. résultant des recensements de la population exécutés dans les divers pays de l'Europe« og G. Sundbärgs Oversigter i »Statistisk Tidsskrift«.

	Omkring Aar 1800		Omkring Aar 1850		Omkring Aar 1900	
	Aar	Folketal i Mill.	Aar	Folketal i Mill.	Aar	Folketal i Mill.
Danmark (uden Island)	1801	0,931	1850	1,416	1901	2,465
Sverige	1800	2,347	1850	3,483	1900	5,136
Norge	1801	0,883	1855	1,490	1900	2,231
Finland	1800	0,833	1850	1,637	1900	2,700*)
Storbritannien og Irland	1801	16,237	1851	27,724	1901	41,455
Nederlandene.....	1800	2,150*)	1849	3,057	1899	5,103
Luxemburg.....	1800	0,160*)	1852	0,193	1900	0,237
Belgien.....	1800	3,000*)	1846	4,337	1899	6,745*)
Tyskland	1800	24,500*)	1850	35,397	1900	56,345
Østerrig	1800	13,300*)	1850	17,535	1900	26,107
Ungarn	1800	10,000*)	1850	13,192	1901	19,204
Bosnien og Herzegovina	1800	1,000*)	1850	1,150*)	1895	1,662
Schweiz.....	1800	1,750*)	1850	2,393	1900	3,327
Frankrig.....	1800	26,754	1851	34,930	1901	38,900*)
Italien	1800	18,124*)	1852	24,348	1901	32,450
Spanien.....	1797	10,511	1850	14,800*)	1897	18,078
Portugal	1801	2,932	1854	3,499	1900	5,300*)
Evropæisk Rusland...	1800	38,000*)	1851	57,650*)	1897	103,671
Rumænien.....	1800	2,600*)	1850	3,301*)	1900	7,000*)
Serbien	1800	0,900*)	1850	0,957	1900	2,494
Bulgarien	1800	2,200*)	1850	2,700*)	1901	3,733
Montenegro	1800	0,200*)	1850	0,220*)	1899	0,255*)
Grækenland	1800	1,000*)	1848	1,207	1896	2,434
Tyrkiet	1800	4,800*)	1850	5,350*)	1899	6,400*)

*) Tallet anslaaet eller beregnet.

Evropas Folkemængde ved Begyndelsen af det 19de Aarhundrede kan herefter anslaaes til omtrent 186 Millioner; ved Aarhundredets Midte var den forøget (med godt 40 pCt.) til ca. 262 Millioner; i de følgende halvhundrede Aar steg Folkemængden (med noget over 50 pCt.) til omtrent 398 Millioner. For hver 100 Mennesker i Aaret 1800 har Evropa altsaa nu omtrent 214. Samtidig er imidlertid Styrkeforholdet mellem de forskellige Dele af Evropa forskudt i væsentlig Grad, og navnlig er Nord- og Østevropa gaaet frem paa Syd- og Vestevropas Bekostning. Saaledes er Ruslands Andel i den vestevropæiske Befolkning i hundrede Aar steget fra 20 til 27 pCt., Storbritanniens fra $8\frac{2}{3}$ til $10\frac{1}{3}$ pCt., medens paa den anden Side Frankrig, Italien, Spanien, Portugal, Grækenland og Tyrkiet, som for hundrede Aar siden raadede over 34 pCt. af Evropas Befolkning, nu kun ere parttagne med 26 pCt. Og saa fremdeles.

Med en Befolkning af rundt 400 Millioner gaar Evropa altsaa ind i det tyvende Aarhundrede, og hvis de Vurderinger, hvorefter hele Jordens Folketal anslaaes til omkring 1600 Mill., holde Stik, skulde altsaa hvert fjerde Menneske paa vor Klode bo i Evropa. Det synes imidlertid som om man hidtil har anslaaet Asiens utalte Millioner noget for højt. I 1894 har saaledes en Kinaforsker Popov opgivet Folketallet i »det himmelske Rige« (det egentlige Kina) til 422 Millioner, et Tal, der mere eller mindre afrundet er gaaet over i mange statistiske og geografiske Skrifter, Haandbøger o. l.; men ifølge en af den bekendte Udgiver af »Petermanns Mittheilungen«, Dr. Supan, efter rationelle Principper foretagen Undersøgelse er Popov's Tal over 100 Millioner for højt, idet det egentlige Kina kun skulde have en Befolkning af ca. 320 Mill. Paa samme Maade gaar det med andre Dele af det kinesiske Rige; Sundbärg angiver f. Ex. Mandsjuriets Folketal til 12 Mill., Supan til $5\frac{1}{2}$, o. s. fr.

Dog ogsaa Dr. Supans Angivelser ere maaske ikke uangribelige; med Sikkerhed kende vi kun Folketallet i den gamle Verden, i Nordamerika og i Australien. Men for hvert Tiaar der gaar, vinder Forskningen ogsaa paa dette Omraade nye, betydningsfulde Resultater, og hvis Folketællingsstatistiken i det tyvende Aarhundrede gør lige saa store Fremskridt som i det nitende, vil vi ved næste Sekulartælling kende Klodens Indbyggertal med den samme minutiøse Nøjagtighed, hvormed vi nu kunne registrere Befolkningen i den gamle Verdens Kulturlande.

A. J.
